

شرایط در حدیث سلسله الذهب و علت نام گذاری آن چیست؟

پاسخ:

اصطلاح سلسله الذهب در بین شیعیان با اهل سنت متفاوت است:

نظر اهل سنت: هر حدیثی که مالک از نافع از ابن عمر از رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم نقل کند سلسله الذهب نامیده می شود. ابن حجر این روایات را در کتابی به همین نام جمع آوری نموده است:

"رسالة فيها سبعة وأربعون حديثاً رواها الإمام الشافعي، عن الإمام مالك، عن نافع، عن ابن عمر، عن النبي صلي الله عليه وسلم، وتسمى: "سلسلة الذهب" نفعنا الله تعالى ببركتهم.

سلسله الذهب - أحمد بن علي بن حجر - ص 7

رساله ای که در آن 47 روایت است که آنها را امام شافعی از امام مالک از نافع از ابن عمر از رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم نقل کرده است و این روایات سلسله الذهب نامیده می شوند. خداوند ما را به برکت ایشان نفع دهد.

همین مطلب در مقدمه کتاب الموطأ مالک ص 21 ذکر شده است.

نظر شیعه: روایت مشهور حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام که بیش از 20000 نفر آن را از ایشان از پدر گرامیشان از پدرش تا رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم از جبرائیل از خدای متعال نقل نمودند.

این روایت را به خاطر گرامی بودن سلسله سندش، سلسله الذهب نامیدند.

احمد بن حنبل در مورد این روایت گفته است که اگر این روایت (به خاطر جلالت کسانی که در سندش هستند) را بر جن زده بخوانید خوب می شود:

حدثنا أبو اسحاق ابراهيم بن عبدالله بن اسحاق المعدل ثنا أبو علي احمد بن علي الأنصاري بنيسابور ثنا أبو الصلت عبدالسلام بن صالح الهروي ثنا علي بن موسي الرضا حدثني أبي موسي بن جعفر حدثني أبي جعفر بن محمد حدثني أبي محمد بن علي حدثني أبي علي بن الحسين بن علي حدثني أبي علي ابن أبي طالب رضي الله تعالى عنهم حدثنا رسول الله صلي الله عليه وسلم عن جبريل عليه السلام قال قال الله عز وجل إني أنا الله لا إله إلا أنا فاعبدوني من جاءني منكم بشهادة أن لا إله الا الله بالاخلاص دخل في حصني ومن دخل في حصني أمن من عذابي هذا حديث ثابت مشهور بهذا الإسناد من رواية الطاهرين عن آبائهم الطيبين وكان بعض سلفنا من المحدثين اذا روي هذا الاسناد قال لو قريء هذا الاسناد علي مجنون لأفاق

حلية الأولياء ج 3 / ص 191

حضرت علی بن موسی الرضا فرمودند که پدرم فرمود که پدرش امام صادق فرمودند که پدرم امام باقر فرمودند که پدرشان امام سجاد فرمودند که پدرشان امام حسین فرمودند که پدرشان امیر مومنان فرمودند که رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم فرمودند که جبرئیل فرمود که خداوند فرمودند من خدایی هستم که هیچ خدایی جز من نیست پس من را عبادت کنید. هرکس که از شما به نزد من آید و با اخلاص شهادت دهد که هیچ خدایی جز من نیست وارد در قلعه من می شود و هرکس که وارد قلعه من شود از عذاب من ایمن خواهد بود... بعضی از سلف ما می گفت که این سند را اگر بر جن

زده بخوانند به هوش می آید .

وقال أبو علي قال لي أحمد بن حنبل إن قرأت هذا الإسناد علي مجنون برئ من جنونه وما عيب هذا الحديث إلا جودة إسناده

تاریخ أصبهان ج 1 / ص 174

ابو علي گفت که احمد بن حنبل به من گفت این سند را اگر بر جن زده بخوانیم خوب خواهد شد . و مشکل این سند نیست مگر نایاب بودن آن .

البته عده ای می گویند که این سند را سلسله الذهب نامیدند چون بعضی از امراء سامانی دستور داد آن را با آب طلا نوشته و بسیار مورد احترام قرار می داد ، پس وصیت کرد که وقتی از دنیا رفت این روایت را همراه با وی دفن کنند . پس وقتی مرد او را در خواب دیدند که گفت خداوند من را بخشید به این دلیل که اقرار به لا اله الا الله کردم و پیغمبر وی را تصدیق نمودم و چون این روایت را با تعظیم و احترام نوشتم :

وبما حكاه الأستاذ الأعظم عن كشف الغمة " أن بعض الأمراء السامانية كتب الحديث الذي رواه الرضا (عليه السلام) لأهل نيشابور بسنده عن آبائه (عليهم السلام) إلي الرب تعالي بالذهب ، وأمر بأن يدفن معه ، فلما مات رئي في المنام فقال غفر الله لي بتلفظي بلا إله إلا الله ، وتصديقي بمحمد (صلي الله عليه وآله) وإني كتبت هذا الحديث تعظيما واحتراما " انتهى

اما اصل روایت سلسله الذهب در کتب شیعه:

مرحوم شیخ صدوق این روایت را در کتب مختلف خودشان آورده و برای آن چندین سند ذکر می نمایند . تنها در کتاب توحید برای این روایت سه سند دارند که ما تنها به یکی از آنها اشاره می کنیم:

23 - حدثنا محمد بن موسى بن المتوكل رضي الله عنه ، قال : حدثنا أبو الحسين محمد بن جعفر الأسدي ، قال : حدثنا محمد بن الحسين الصوفي ، قال : حدثنا يوسف ابن عقيل ، عن إسحاق بن راهويه ، قال : لما وافى أبو الحسن الرضا عليه السلام بنيسابور وأراد أن يخرج منها إلي المأمون اجتمع إليه أصحاب الحديث فقالوا له : يا ابن رسول الله ترحل عنا ولا تحدثنا بحديث فنستفيده منك ؟ وكان قد قعد في العمارية ، فأطلع رأسه وقال : سمعت أبي موسى بن جعفر يقول : سمعت أبي جعفر بن محمد يقول : سمعت أبي محمد بن علي يقول : سمعت أبي علي بن الحسين يقول : سمعت أبي الحسين ابن علي بن أبي طالب يقول : سمعت أبي أمير المؤمنين علي بن أبي طالب يقول : سمعت رسول الله صلي الله عليه وآله وسلم يقول : سمعت جبرئيل يقول : سمعت الله جل جلاله يقول : لا إله إلا الله حصني فمن دخل أمن من عذابي . قال : فلما مرت الراحلة نادانا . بشروطها وأنا من شروطها .

قال مصنف هذا الكتاب : من شروطها الاقرار للرضا عليه السلام بأنه إمام من قبل الله عز وجل علي العباد ، مفترض الطاعة عليهم .

التوحيد - الشيخ الصدوق - ص 25

وقتی امام رضا علیه السلام به نیشابور رسیده و خواستند که از آنجا به سوی مامون بروند اهل حدیث دور ایشان گرد آمده و عرض کردند : ای فرزند رسول خدا ، از اینجا می روی و به ما حدیثی نمی گویی تا به وسیله شما از آن حدیث استفاده ببریم؟ حضرت در عماره (کجاوه شتر) نشسته بودند . پس سر خود را بیرون آورده و فرمودند از پدرم موسی بن جعفر شنیدم که می گفت : از پدرم جعفر بن محمد شنیدم که می گفت : از پدرم محمد بن علی شنیدم که می گفت : از پدرم علی

بن الحسين شنيدم که مي گفت : از پدرم حسين بن علي بن أبي طالب شنيدم که مي گفت : از پدرم امير مومنان شنيدم که مي گفت : از رسول خدا صلي الله عليه وآله وسلم شنيدم که ميگفت : از جبرئيل شنيدم که ميگفت : از خداوند جل جلاله شنيدم که مي فرمود : لا اله الا الله دژ مستحکم من است . پس هرکس که داخل آن شود از عذاب من ايمن است . پس وقتي که قافله به راه افتاد ، ما را صدا زده فرمودند البته (اين مطلب و ايمني از عذاب) با شرائط خودش است . ومن هم از شرائط آن هستم . مصنف اين کتاب (شيخ صدوق) مي گويد : از شروط ايمني از عذاب اقرار به اين است که امام رضا عليه السلام ، امام است از طرف خداوند بر بندگان و اطاعت او بر ايشان لازم است .

موفق باشيد

گروه پاسخ به شبهات

مؤسسه تحقيقاتي حضرت ولی عصر (عج)